

PER

Michel Tournier
Ekstimni dnevnik

SPECULUM

Rođen 1924. godine u Parizu, Michel Tournier već četrdeset godina živi u nekadašnjem župnom dvoru u dolini Chevreusea. Ondje je napisao romane *Petko ili limbovi Pacifika* (Velika nagrada za roman Francuske akademije) i *Kralj joba* (Goncourtova nagrada, dodijeljena jednoglasnom odlukom žirija). Mnogo putuje, osobito često u Njemačku i Magreb. U Pariz dolazi samo da bi ručao sa svojim prijateljima iz Goncourtove akademije.

Za Sergea Kostera

Već odavno sam stekao naviku da bilježim ne samo etape i zgrade sa svojih putovanja nego i sitne i velike događaje iz svojeg svakodnevnog života, vremenske prilike, preobrazbe mogega vrta, posjete koje primam, grube i blage udarce sudbine. Može se, naravno, govoriti o “dnevniku”, ali riječ je o potpunoj suprotnosti “intimnom dnevniku”. Da bih ga definirao, skovao sam riječ “ekstimni”. Budući da već gotovo pola stoljeća živim na selu, okružen sam zanatlijama i sitnim seljcima koji obraćaju malo pozornosti svojim duševnim stanjima. Ovaj “ekstimni dnevnik” srodan je “računskoj knjizi” u koju su skromni ladanjski plemići nekoć bilježili prinose od berbi i žetvi, rođenja, vjenčanja, smrti i čudi meteorologije. Pozdravljam usput Michela Butora, koji je, rekao bih, smislio nešto bolje od mojeg izraza “ekstimni” suprotstavljajući *eksploraciju* i *implo-*

raciju. Prva odgovara centrifugalnom kretanju otkrića i osvajanja. Imploracija se, naprotiv, može usporediti s plačljivim okretanjem našim “hrpicama bijednih tajni”, kao što je govorio André Malraux.

Sve to zacijelo ne bi zaslužilo da bude objavljeno da ta putovanja, promatranja neba i posjeti u koje sam odlazio ili ih primao nisu pratili pisani tragovi, kratki zapisi, glose i druge sitne bilješke. Naime, stvari, životinje i ljudi oko mene uvijek su mi se činili zanimljivijima od vlastitog ogledala. Glasovito Sokratovo “Spoznaj samoga sebe” uvijek mi se činilo besmislenim zahtjevom. Ja nalazim nadahnuće kad otvorim prozor ili prijeđem prag svojih vrata. Stvarnost beskrajno nadilazi bogatstvo moje mašte i neprestano me ispunjava čuđenjem i divljenjem.

Otkrivati, pronalaziti, stvarati – između tih triju aktivnosti postoji duboka srodnost. Pronalaziti¹ – to je etimološki *invenire*: ići prema, naići na što, to jest otkrivati i stvarati. Podsjetimo da se u pravnoj terminologiji onaj koji “otkrije” neko blago naziva “pronalazačem” tog blaga. I doista je točno da prije njegove intervencije to blago nije postojalo. Tek je njegovo otkriće učinilo da ono postoji, uz dodatni retroaktivni učinak.

To vrijedi i za zemlje i krajolike. Bi li oni postojali bez oka koje ih gleda? Što je bila Amerika prije Kristo-

1 U izvorniku *invenit* (op. ur.).

fora Kolumba? I ne duguju li te nove zemlje svoje lice duhu i duši “otkrivača”? Taj problem nije ni neznatan ni nov, to je problem spoznaje.

Prihvativši se opet svojih “ekstimnih dnevnika”, protkao sam, dakle, dvanaest mjeseci jedne rekonstruirane godine otkrićima, zapažanjima i anegdotama bilježenima iz dana u dan. Kao u prizorima iz pučkog života što ih prikazuju srednjovjekovni crtači i grave-ri, čitatelj će više puta naići na zakukuljeni lik Gospe Smrti, neizbježne pratilje našeg putovanja. Ona će, vjerujem, dati dublji odjek prilikama za smijeh, koje ova knjižica također nudi.